

**LATVIJAS REPUBLIKA
PREIĻU RAJONA
RIEBIŅU NOVADA DOME**

Reģistrācijas Nr. 90001882087
Saules ielā Nr. 8, Riebiņos, Preiļu rajonā, LV-5326
Tālrunis: 53-24376, Fakss: 53-24375
Riebiņu novada Riebiņu pagastā

APSTIPRINĀTI
Ar Riebiņu novada dome
17.04.2007. lēmumu Nr. 9 /prot. 7 /

SAISTOŠIE NOTEIKUMI Nr. 5

**PAR RIEBIŅU NOVADA KULTŪRAS PIEMINEKĻU SAGLABĀŠANU,
UZTURĒŠANU UN AIZSARDZĪBU**

**Izdoti saskaņā ar Latvijas Republikas
likuma „Par pašvaldībām” 43. panta 1daļas 2. punktu**

Lietotie termini

Kultūras pieminekļi – kultūrvēsturiskā mantojuma daļa, kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķas teritorijas (senkapi, kapsētas, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas), kā arī atsevišķi kapi, ēku grupas un atsevišķas ēkas, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm.

Latvijas Republikā kultūras pieminekļus iedala šādās tipoloģiskajās grupās:

Arheoloģiskie pieminekļi (senvietas, par kurām nozīmīgākā informācija tiek iegūta arheoloģiskajos izrakumos) – senās dzīvesvietas (piemēram, apmetnes, ciemi, pilskalni, ezermītnes, mūra pils, pilsētu vēsturiskais kultūrslānis), senkapi un to virszemes veidojumi, viduslaiku un agro jauno laiku kapsētas, senās kulta vietas (piemēram, kalni, akmeņi, koki, alas, birzis), senās saimnieciskās darbības vietas (piemēram, ražotņu, agrāro sistēmu vietas), senās kauju, apspriežu, tiesu un pulcēšanās vietas, senie ceļi, militāra rakstura būves, hidrotehniskās būves, nogrimušie kuģi un to kravas. Arheoloģiskie pieminekļi var atrasties zemē, virs zemes vai ūdenī.

Arhitektūras un pilsētbūvniecības pieminekļi (nozīmīgas vietas, ēku grupas, ēkas un konstrukcijas) – pilsētu vēsturiskie centri, ciemi, dārzi, parki, kultūrvēsturiskās ainavas, muižu apbūve, tautas celtniecības objekti, ēkas un konstrukcijas, iekārtas un priekšmeti, ieskaitot to detaļas un rotājumus, kas ir starptautiski vai nacionāli nozīmīgi vēsturisko stilu piemēri, ievērojamu arhitektu darbi vai reti sastopamu tipu celtnes.

Mākslas pieminekļi (mākslas darbi un mākslas amatniecības izstrādājumi) – skulptūras, glezniecības darbi (piemēram, altārglezņas, sienu vai griestu gleznojumi, ikonas), baznīcu iekārtas, stājgrafikas, reti iespieddarbi, miniatūras, akvareļi, lietišķās mākslas paraugi (piemēram, keramikas, stikla, metāla, koka, akmens, kaula, ādas, tekstīliju izstrādājumi),

kinodokumenti, fotodokumenti, videodokumenti, skaņu ieraksti, kas raksturo mākslas stilus, laikmetu un konkrētu apvidu).

Industriālie pieminekļi – ēkas, būves, iekārtas, priekšmeti un citi tehniska rakstura objekti, kas atspoguļo ražošanas, amatniecības, transporta, lauksaimniecības attīstību un teritoriju infrastruktūras attīstību, kā arī militāro vēsturi.

Vēsturisko notikumu vietas un vēstures pieminekļi – teritorijas, ēkas un citi objekti, kas saistīti ar nozīmīgiem vēsturiskiem notikumiem vai ievērojamām personām.

Kultūras pieminekļu remonts – bojāto daļu vai elementu atjaunošana, nomaiņa un pastiprināšanas darbi, kas būtiski nepārveido kultūras pieminekli un uzlabo tā tehnisko stāvokli.

Kultūras pieminekļu konservācija – pieminekļa vai tā daļas būvnieciska, fizikāla un ķīmiska nostiprināšana.

Kultūras pieminekļa restaurācija – pieminekļa vai tā daļas zinātniski pamatota atjaunošana sākotnējā veidolā, saglabājot vērtīgākos uzslāņojumus.

Kultūras pieminekļa rekonstrukcija – pieminekļa vai tā daļas pārveidošana, mainot apjomu, telpisko struktūru un plānojumu.

Kultūras pieminekļa aizsardzības zona – 100 metru teritorija ap pieminekli no tā ārējās sienas.

Arheoloģiskā izpēte – arheoloģiskie izrakumi un arheoloģiskās uzraudzības darbi, arheoloģisko objektu apzināšana, kas saistīta ar iejaukšanos kultūras pieminekļi.

Kultūras pieminekļu īpašnieki (valdītāji) var būt valsts, pašvaldību, arī fiziskas un citas juridiskas personas.

Kultūrvēsturiskā inventarizācija –, vizuāli izpētot objektu un veicot fotofiksāciju, iegūt informāciju par pieminekļa vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību, esošo un saglabājamo kultūrvēsturiski nozīmīgo detaļu aprakstu un apjomu.

Kultūrvēsturiskā izpēte – apkopot vēsturisko informāciju, ieskaitot fotofiksācijas materiālus, un izpētīt kultūras pieminekļa struktūru, lai iegūtu zinātnisku informāciju par pieminekli.

Vispārīgie noteikumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā visām fiziskām un juridiskām personām (tajā skaitā ārvalstu), kuru īpašumā, lietošanā, valdījumā vai apsaimniekošanā Riebiņu novada administratīvajā teritorijā atrodas kultūras pieminekļi (skat. 1. pielikumu), jānodrošina to uzturēšana, saglabāšana un aizsardzība, kā arī veicama to konservācija, rekonstrukcija, remonts un restaurācija.
2. Noteikumi saistoši arī tām fiziskām vai juridiskām personām, kuras plāno veikt saimnieciskas darbības (tajā skaitā ēku rekonstrukciju, būvniecību, nojaukšanu, teritoriju labiekārtošanu, rakšanas un citus darbus, kas var mainīt kultūras pieminekļa vēsturiski nozīmīgo plānojumu un telpisko struktūru, kultūrslāni, piemineklim atbilstošu vidi, ainavu, apzaļumošanas un labiekārtošanas raksturu, un ietekmēt kultūras pieminekļa vizuālo uztveri) kultūras pieminekļu aizsardzības zonā.
3. Kultūras pieminekļa uzturēšanu, konservāciju, remontu, rekonstrukciju un restaurāciju veic kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) par saviem līdzekļiem. LR likumdošanā paredzētajā kārtībā kultūras pieminekļu īpašnieki (valdītāji) var lūgt valsts vai pašvaldības finansiālo atbalstu.
4. Noteikumi ir obligāti neatkarīgi no tā, vai valsts aizsargājamais kultūras pieminekļis ir vai nav reģistrēts Nekustamā īpašuma reģistrā vai zemesgrāmatā.
5. Šie noteikumi neatbrīvo fiziskās un juridiskās personas no nepieciešamības ievērot spēkā esošos valsts likumus un citu tiesību aktu prasības.

Darbu veikšanas kārtība un saskaņošana

6. Pirms kultūras pieminekļa restaurācijas, konservācijas, rekonstrukcijas projektēšanas darbu uzsākšanas, kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) aizpilda būvniecības pieteikumu Preiļu rajona Būvvaldei, un pēc tā izskatīšanas saņem Preiļu rajona Būvvaldes rakstisku atzinumu (lēmumu) un plānošanas un arhitektūras uzdevumu.
7. Pēc Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (turpmāk tekstā – Inspekcija) vai Inspekcijas Preiļu rajona galvenā valsts inspektora rakstiska norādījuma pirms kultūras pieminekļa restaurācijas vai rekonstrukcijas projekta izstrādes īpašnieks (valdītājs) organizē kultūras pieminekļa kultūrvēsturisko inventarizāciju vai kultūrvēsturisko izpēti.
8. Restaurēt, rekonstruēt, remontēt, konservēt, veikt arheoloģisko izpēti vai jebkuru citu saimniecisko, tehnisko un būvniecisko darbību, kas var novest pie kultūras pieminekļa pārveidošanas (*tiek būtiski mainīta kultūras pieminekļa funkcija, komplektācija, forma, detalizācija, materiāls, faktūra, krāsa*) vai arī pie kultūras pieminekļa aizsardzības zonas pārveidošanas (*tiek būtiski mainīta vēsturiskās apbūves plānojuma struktūra, telpiskais izveidojums, ainava un tās mērogs, panorāma un siluets, apzaļumojuma sistēma, laukumu un ielu apbūve, un kvartālu telpiskā organizācija, labiekārtojuma elementi, ieseguma materiāli, žogi, strūklakas, vēsturiskās konstrukcijas un to atliekas kultūras slānī, raksturīgais reljefs, ūdeņi u.c.*), drīkst veikt tikai pēc Inspekcijas noteikta parauga rakstveida atļaujas saņemšanas un tās kontrolē.
9. Ēku piebūvju, nojumju, noeju pagrabos un jumtiņu virs ieejām ierīkošana/piebūvēšana, reklāmu, izkārtņu (*arī kombinācijā ar ieejas nojumēm, piebūvēm u.c.*), elektrosadales skapju, telefona kabīņu, satelītu televīzijas antenu, tirdzniecības kiosku, kā arī metāla kalumu, karogu turētāju, piemiņas plāksņu vai zīmju, kā arī citu detaļu uzstādīšana, mazo arhitektūras formu un skulptūru, un labiekārtošanas elementu ierīkošana, izvietošana, uzstādīšana pie/uz ēku galvenajām (ielu, laukumu) fasādēm, kas ir kultūras pieminekļi, saņemama Inspekcijas Preiļu rajona galvenā valsts inspektora rakstveida piekrišana.
10. Kultūras pieminekļa kopšanai, uzturēšanai un citai saimnieciskai darbībai, kas tiek veikta, izmantojot oriģinālam atbilstošus materiālus un tehnoloģiju, kas nepārveido kultūras pieminekli un nemazina kultūras pieminekļa kultūrvēsturisko vērtību, nav nepieciešama īpaša Inspekcijas atļauja.
Desmit dienas pirms minēto darbu uzsākšanas par tiem rakstiski (uz iesnieguma pamata) informē Inspekcijas Preiļu rajona galveno valsts inspektoru.

Atļauju saņemšanas kārtība

11. Atļaujas tiek izsniegtas, pamatojoties uz kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) rakstveida iesniegumu, norādot paredzamo darbu vietu, apjomu un izpildīšanas veidu. Atļaujas tiek izsniegtas Inspekcijā (Mazā Pils iela 19, Rīga) 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas.
12. Iesniegumam pievieno šādu informāciju:
 - 1) objekta adrese;
 - 2) paredzamo darbu nepieciešamības pamatojums;
 - 3) darbu izpildītājs – uzņēmējs (fiziskai personai – vārds, uzvārds, amats, tālruņa numurs; juridiskai personai – nosaukums, licences numurs);
 - 4) uzņēmēja norīkots darbu vadītājs (vārds, uzvārds, amats, sertifikāts vai restaurācijas apliecības numurs, tālruņa numurs);
 - 5) īpašnieka norīkota par darbu uzraudzību atbildīgā amatpersona (vārds, uzvārds, adrese, tālruņa numurs);
 - 6) darbu izpildes termiņi;
 - 7) īpašuma tiesības apliecinājoši dokumenti;

- 8) būvprojekts (restaurācijas, rekonstrukcijas, nojaukšanas un citos gadījumos pēc Preiļu rajona Būvvaldes vai Inspekcijas pieprasījuma)

Kultūras pieminekļu un to teritoriju aizsardzības nodrošināšana

13. Katram kultūras pieminekļu īpašniekam (valdītājam) Inspekcijas Preiļu rajona galvenais valsts inspektors izsniedz kultūras pieminekļa izmantošanas un saglabāšanas norādījumus, kas ir saistoši kultūras pieminekļu īpašniekam (valdītājam). Tie nosaka kultūras pieminekļa, tā teritorijas un aizsardzības zonas uzturēšanas režīmu un saimnieciskās darbības ierobežojumus, lai novērstu saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu.
14. Lai nodrošinātu kultūras pieminekļa aizsardzību, tiek noteiktas kultūras pieminekļu aizsardzības zonas. To izveidošanai nav vajadzīga zemes lietotāja vai īpašnieka piekrišana. Jebkuru saimniecisko, tehnisko vai būvniecisko darbību (*rakšanas darbus, teritorijas labiekārtošanas darbus, koku zāģēšanu, ceļu, gājēju celiņu ierīkošanu, blakus esošo ēku pārbūvi, jaunbūvi, nojaukšanu u.c. darbus*) kultūras pieminekļu aizsardzības zonā drīkst veikt saņemot Inspekcijas rakstveida atļauju vai Inspekcijas Preiļu rajona galvenā valsts inspektora rakstveida piekrišanu, ja, pēc viņa domām, darbība ir maznozīmīga.
15. Fiziskās un juridiskās personas, kuras būvniecības, meliorācijas, ceļu būves, derīgo izrakteņu ieguves, teritoriju labiekārtošanas, rakšanas un citu darbu gaitā atklājušas objektus (tajā skaitā cilvēku kaulus) vai priekšmetus (monētas, greznumlietas u.c.) ar vai šķietami bez kultūrvēsturiskas vērtības, par to ziņo Inspekcijas Preiļu rajona galvenajam valsts inspektoram un pārtrauc darbus līdz attiecīgam Inspekcijas paziņojumam. Inspekcija organizē atklātā objekta vai priekšmeta izpēti, kultūrvēsturiskās vērtības noskaidrošanu un mēneša laikā nosaka objekta vai priekšmeta saglabāšanas pasākumus.
16. Priekšlikumus rīcībai ar vidi degradējošiem objektiem, kas atrodas kultūras pieminekļa teritorijā vai aizsardzības zonā un ar savu ārējo veidolu vai darbību būtiski samazina kultūras pieminekļa kultūrvēsturisko vērtību, Inspekcijā iesniedz objekta īpašnieks (valdītājs), pašvaldība vai jebkura cita juridiska vai fiziska persona. Priekšlikumam pievieno objekta aprakstu, fotofiksācijas materiālus, atrašanās vietas shēmu topogrāfiskajā plānā, kultūrvēsturiskās vides analīzi, kas pamato priekšlikumu, un tehniskās izpētes atzinumu.
17. Teritorijās, kurās saskaņā ar Riebiņu novada teritorijas plānojumu noteikta apbūves regulācijas un ainavas aizsardzības zona, nav pieļaujama vēsturiskās apbūves jaunbūve, rekonstrukcija, restaurācija, nojaukšana bez Inspekcijas rakstveida atļaujas.
18. Nav pieļaujama sākotnējam veidolam neatbilstošu elementu (logu, durvju u.c.) iestrādāšana un fasāžu apdares, jumta ieseguma izmaiņas kultūras pieminekļos uz attiecīgajam būvperiodam neraksturīgiem materiāliem, formām un izskatu.
19. Kultūras pieminekļa teritorijā, to aizsardzības zonā nav pieļaujama eksplozīvu, ugunsnedrošu, ķīmiski aktīvu un atmosfēru piesārņojošu vielu izvietošana, kas var apdraudēt kultūras pieminekli, kā arī iekārtu, kas izraisa vibrāciju, un vidi degradējošu materiālu krautuvju, atkritumu un izgāztuvju ierīkošana. Kultūras pieminekļa teritorijā un tā aizsardzības zonā nodrošināma ugunsdrošība, optimāla hidroģeoloģiskā situācija, gaisa un ūdenskrātuvju tīrība. Nav pieļaujama tāda saimnieciskā darbība (tajā skaitā gruntsūdens līmeņa maiņa), kas var apdraudēt kultūras pieminekli.

Atbildība par kultūras pieminekļu saglabāšanu

20. Valsts un pašvaldības institūcijām, citām juridiskām un fiziskām, kā arī pilnvarotajām personām, kuru īpašumā, valdījumā, nomā vai apsaimniekošanā Riebiņu novadā ir kultūras pieminekļi, jā saglabā tie, ievērojot Latvijas Republikas likumu "Par kultūras

pieminekļu aizsardzību”, Ministru kabineta 26.08.2003. noteikumus Nr. 474 “Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”, Būvniecības likumu un MK noteikumus Nr. 112 ”Vispārīgos būvnoteikumi” un citus spēkā esošos normatīvos aktus, kas skar kultūras pieminekļu aizsardzību.

21. Par Latvijas Republikas likumdošanas aktu kultūras pieminekļu aizsardzībā pārkāpšanu personas saucamas pie kriminālās, administratīvās vai citas atbildības saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem.
22. Par šo noteikumu neievērošanu personām var tikt piemērots sods, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā.
23. Izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas un uzlikt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā paredzētos administratīvos sodus Inspekcijas vārdā ir tiesīgi Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājs, viņa vietnieki un inspektori.
24. Fiziskās un juridiskās personas, kas pārkāpj šos noteikumus, var tikt administratīvi sodītas.
25. Attiecīgus protokolus vai aktus par šo noteikumu neievērošanu ir tiesīgi sastādīt Preiļu rajona Pašvaldības policijas darbinieki un būvinspektori.
26. Kultūras pieminekļiem un objektiem kultūras pieminekļu aizsardzības zonā, kuru restaurācijai, rekonstrukcijai, konservācijai vai nojaukšanai likumdošanā noteiktā kārtībā ir izstrādāts un akceptēts būvprojekts un kuru projekta risinājumi atbilst attiecīgā laikposmā piemēroto normatīvo aktu prasībām, būvprojekta pārstrāde atbilstoši šo noteikumu prasībām nav nepieciešama.
27. Gadījumā, ja šie saistošie noteikumi ir pretrunā ar citiem likumiem vai normatīvajiem aktiem, jāvadās pēc attiecīgā normatīvā akta prasībām, kam ir augstākais juridiskais spēks.
28. Šie noteikumi stājas spēkā nākamajā dienā pēc publicēšanas laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

Riebiņu novada domes priekšsēdētājs

I.Meluškāns